

Biblické texty a filosofická interpretace

Evropská filosofie už koncem starověku, po celý středověk a ještě později v novověku je nemyslitelná – a byla by vlastně nemožná – bez obrovského, po staletí trvajících úsilí největších křesťanských myslitelů o využití řecké filosofie pro uchopení právě toho nejpodstatnějšího především z Ježíšovy zvěsti, ale také pro uchopení toho nejpodstatnějšího z textů dlouhé věky předávaných židovských tradic, na které sám Ježíš navazoval. Důsledky tohoto „setkání a rozhovoru“ dvou velkých kulturních fenoménů, totiž kultury řecké a kultury židovské, byly zcela mimořádné, a to jak pro křesťanství a zejména teologii, tak pro filosofii (resp. různé filosofie) a dokonce pro některé disciplíny vědecké. To, že ve starém židovství (až do helenismu) nemůžeme najít žádnou filosofii, vůbec neznamená, že to, co tam najdeme, je pro filosofii nepřístupné a že se vymyká filosofické interpretaci. A pokud tam v pozdním židovstvu už nějaké stopy filosofických vlivů najdeme, vůbec to zase neznamená, že právě tyto (vlastně „cizí“) stopy nám budou užitečné, když se o filosofickou interpretaci právě toho podstatného a rozhodujícího pokusíme. Zdá se mi zcela zřejmé, že naopak použití prostředků mnohem pozdější a dokonce dnešní filosofie, o které víme, že byla dlouhodobě dějinně ovlivňována oním „mezi-kulturálním rozhovorem“ a onou eventuelní „synkrezí“, nám v příznivém případě dovolí lépe pochopit a interpretovat to, co je oné ústřední hebrejské tradici (na kterou navazoval Ježíš) vlastní. Právě současná filosofie resp. ten její typ, který vědomě na křesťanské (a židovské) tradice navazuje, nám může poskytnout příležitost, abychom lépe rozpoznali to, co bylo kdysi a později dokonce dlouhodobě mylně a neprávem spojováno s křesťanskou zvěstí, jako problematické, a abychom naopak našli lepší přístup a hlubší pochopení toho v hebrejské a prvokřesťanské (i pozdější) tradici, co bylo a je vsutku jí vlastní, i když to často propadalo nepochopení a někdy dokonce zapomnění.

(Písek, 090309-1.)